

ECN 122 – samling 2: Internasjonal handel

Heckscher-Ohlin-modellen danner grunnlager for moderne modeller om gevinster med internasjonal handel.

Seks innvendinger mot internasjonal handel

(sitat fra: [Sølvberget bibliotek og kulturhus: Om internasjonal handel](#), aksessert 09.02.2022, der dere også finner meir kritisk informasjon om velferdsgevinstene ved internasjonal handel)

Hvordan vurderer dere på disse innvendingene?

1) Råvarer

Landene i sør, og særlig Afrika og Latin-Amerika eksporterer i stor grad råvarer. I forhold til for-edlede produkt har råvareprisen stort sett sunket kraftig. IMF presset mange råvareprodusenter til å prioritere produksjon for eksport, det førte til fall i priser på for eksempel kaffe. Selv om en banan-republikk effektiviserer produksjonen og kan tilby masse bananer på markedet, er det vanskelig å få folk til å spise flere bananer.

Fall i råvarepriser betydde at råvareprodusenter må arbeide og investere mer for å kunne bytte til seg de samme varene som tidligere. Dette er noe av bakgrunnen når man snakker om ulikt bytte, en urettferdig handel.

Den økonomiske veksten i Kina har endret litt på dette bildet. Etterspørselen etter råvarer fra Kina har økt, samtidig som den økte produksjonene i Kina har ført til lavere priser på for eksempel klær og elektronikkprodukter.

2) Makt

Ulike aktører, om det er land, internasjonale selskaper eller interessegrupper, har svært ulik inn-flytelse og spillerom på markedet og arenaen hvor beslutninger om avtaler og rammebetingelser for den internasjonale handel blir tatt. En står langt sterkere med penger, informasjon og kontakter enn uten i spillet om handelsregler og markedsandeler.

3) Kapital

Økonomiske ressurser gjør en bedre rustet for å konkurrere på et marked. Å drive internasjonal salgs- og markedsføringsvirksomhet krever for eksempel at en besitter kapital til å investere i denne delen av salgsprosessen. Undersøkelser har også vist at avkastning på kapital er relativt sett høyere enn den generelle økonomiske veksten.

4) Toll og subsidier

Prinsipper om frihandel skulle tilsi direkte markedsadgang i Vesten for land i sør, men ofte blir u-landene stengt ute på vareområder der de er konkurransedyktige. I-landene opererer med tiltak for å beskytte sine konkurranseutsatte næringer med subsidier og ulike former for handelsbarrierer (Se boks 1 på lenka ovafor). Samtidig har fattige lenge blitt tvunget til å åpne sin egen økonomi med lave tollsatser for bl.a. å motta lån fra IMF. Fra det internasjonale finansmiljøet blir de gjerne møtt med argumentasjon om at proteksjonistiske tiltak på lang sikt hindrer vekst i den nasjonale økonomien.

- [RORG: Nyt Afrika](#)
- [euobserver: EU farm subsidies unfair](#)

5) Informasjon

Kunnskap, kompetanse, informasjon og tilgang til teknologi er viktig for drive mest mulig effektivt og konkurrere på det internasjonale markedet. De velstående aktører besitter eller kan kjøpe seg slike konkurransefortrinn, og flytte penger og utgifter, på papiret, til skatteparadiser for å maksimere egne inntekter. Kompetanse og oversikt over markedet bidrar også til at mellomledd mellom et produkt fra utviklingsland, og varen som selges i f.eks. Norge, kan posisjonere seg bedre i markedet. Det gir ofte mulighet til å ta en større andel av avansen eller fortjenesten. Bortimot 25 millioner kaffebønder i verden opplevde en krise som truet eksistensgrunnlaget deres, men transnasjonale selskaper som Nestlé hadde samtidig store overskudd på sin handel med kaffe.

6) Infrastruktur og institusjoner

Infrastruktur og institusjoner er dårlig utbygd i utviklingsland. Landenes konkurransefortrinn er i mange tilfeller lavkostnadsproduksjon. De har tilgang til rimelige råvarer, billig arbeidskraft, gjerne lave skatter og avgifter og manglende regulering for både arbeidsmiljø og det økologiske miljøet. Mange peker på at den internasjonale konkurransen med stor vekt på profitt til de som investerer kapital fører til et kappløp mot bunnen for fattige land. En bunn med dårlige arbeidsforhold, lave lønninger og lite penger som legges igjen til fellesskapet og utbygging av offentlige tjenester, inkludert infrastruktur og utdanning. Dermed svekkes konkurranseevnen til de som taper i kappløpet på lang sikt. Noen land derimot, særlig i Sørøst Asia, ser ut til å kunne løpe fra bunnen.